

Nr 155

Av herr **Wahlund m. fl.**, om *vissa tilläggsdirektiv för socialpolitiska kommittén.*

Frågan om en allmän översyn av socialpolitiken har blivit alltmer aktuell. Den togs upp i motioner 1958 såväl vid A-riksdagen som vid B-riksdagen, och den 9 maj 1958 bemyndigades statsrådet och chefen för socialdepartementet att tillsätta en kommitté för en socialpolitisk översyn.

Orsakerna till detta intresse för en socialpolitisk översyn är dels samhällsutvecklingen under den fortgående industrialismen och dels det faktum, att de olika socialpolitiska åtgärderna i stort sett beslutats från fall till fall och att den socialpolitiska utbyggnaden som helhet därför knappast vilar på någon enhetlig, principiell grundsyn om socialpolitikens målsättning. Genom en översyn och samordning kan säkerligen besparingar göras, varigenom det också blir större möjlighet att tillgodose en hel del behov, som hittills i alltför liten utsträckning beaktats.

Socialpolitikens uppgift var till en början huvudsakligen att lindra den rena nöden i bristsituationer. Alltmer har emellertid uppgiften förskjutits till att gälla en viss ekonomisk trygghet för alla medborgare vid inkomstbortfall samt att minska såsom oskäliga ansedda skillnader i levnadsstandard mellan grupper och familjer. I många fall räcker dock inte den ekonomiska tryggheten. Ensamstående människor, som vid sjukdom och ålderdomssvaghet inte kan klara sig själva, måste beredas vårdmöjligheter. Dessa vårdmöjligheter är inte tillfredsställande. Förändringen från flergenerationsfamilj i det gamla bonde- och hantverkarsamhället till två- och engenerationsfamilj i det moderna industrisamhället ökar antalet ensamstående med vårdbehov. I samma riktning verkar nu också det stigande antalet åldringar.

Genom levnadsstandardens höjning och den fortgående inkomstutjämnningen har socialpolitikens förutsättningar ändrats. De behov, som täckes med vad man tidigare kallade fattigvård, har minskat. Samtidigt har samhällsutvecklingen skapat nya behov, delvis antydda i det föregående. En översyn av socialpolitiken från principiell utgångspunkt måste ta ställning till frågan vad samhället skall garantera den enskilde medborgaren i form av skydd och hjälp och vad som skall överlåtas åt varje människas eget ansvar. Enligt vår uppfattning kan denna avvägning ske och uttryckas genom vad man kallat grundtrygghetens princip. Samhället bör garantera alla medborgare ett visst grundskydd. Detta grundskydd skall (vad beträffar socialpolitiken) dels vara ekonomiskt såsom nedan närmare preciseras och dels gälla tillgodoseendet av olika vårdbehov.

Huvuduppgiften för den inledningsvis nämnda kommittén för översyn av socialpolitiken synes enligt utredningsdirektiven vara att klarlägga den nu-

varande socialpolitiken och att från mera allmänna utgångspunkter diskutera socialpolitikens lämpliga utformning. Direktiven är allmänt hållna. Det finns ingen anledning betvivla, att mycket värdefullt utredningsmaterial kan komma fram. Men genom de allmänt hållna direktiven är det också risk för att de praktiska resultaten av utredningsarbetet inte kommer att motsvara ansträngningarna. Denna risk kan undvikas, om direktiven göres mera preciserade. Enligt vår uppfattning kan redan nu och mot bakgrunden av de aktuella samhällsförhållandena vissa riktlinjer dragas upp för socialpolitikens utformning i det moderna samhället. Genom att följa sådana riktlinjer kan utredningsresultatet mycket väl redovisas etappvis för olika delar av det socialpolitiska fältet och leda till konkreta beslut.

Vi sammanfattar i följande punkter:

A. Genom en översyn av socialpolitiken bör man söka åstadkomma en sådan samordning av åtgärder och en sådan förenkling av administrationen, att besparingar kan göras. I fråga om förenklade administrativa former är det angeläget, att varje möjlighet till decentralisering av handläggning och beslutanderätt till läns- och kommunplanet beaktas. Dock får detta inte medföra kostnadsövertäring från stat till kommun. En sådan övertäring innebär ju ingen samhällsekonomisk besparing.

B. Socialpolitikens målsättning bör vara att tillförsäkra alla medborgare ett visst grundskydd. Detta grundskydd skall dels vara ekonomiskt och dels gälla olika vårdbehov. Det ekonomiska grundskyddet utformas obligatoriskt genom lagstiftning och bör i princip vara lika för alla. Det skall avse ekonomisk trygghet under uppväxtåren, vid ålderdom, sjukdom och invaliditet, familjeförsörjares död samt vid inkomstbortfall i samband med arbetslöshet och liknande. Utöver detta grundskydd skall samhället icke ingripa med tvingande lagstiftning men genom olika åtgärder stimulera den enskilde medborgaren till omtanke om framtiden.

Med anledning av det sålunda anförda får vi hemställa,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att den tillsatta kommittén för en översyn av socialpolitiken erhåller tilläggsdirektiv rörande sådana riktlinjer för socialpolitikens utformning, som ovan angivits i punkterna A och B.

Stockholm den 27 januari 1959

S. G. Wahlund

Johannes Antonsson

J. Onsjö

i Dahla

Rune Gustavsson

Harry Wahrenedorff

Sven Vigelsbo

i Alvesta

Karl Björkänge

C. O. Carlsson

Emil Elmwall

John Eriksson

Harald Larsson

i Bäckmora

i Hedenäset